

La lavour da construcziun on Patricia Scarpatetti e sies om surdo a firmas indigenas, igl material on els cumpro sez per evitar la corrupziun.

La vischnanca survign ena canalisaziun.

Impressiun dalla scasada dallas famiglias. Igl december 2023 on las ampremas famiglias pudia eir a star ainten lour tgesas.

FOTOS MAD

«Schi te regalas ena tgesa ast mellas tgi vottan»

104 tgesas an terma da dus onns ò la Surmirana Patricia Scarpatetti biagia ansemen cun sies om. Nascheida è uschia a Monte Grande a Honduras en'antiera vischnanca. Las tgesas tgi vignan regaladas a famiglias scu unfrendas da dus huricans en pigl mument angal occupadas per la mesadad. La gronda sfeida è la selecziun.

SANDRA BALZER/FMR

Biagier 104 tgesas ed uschia en'antiera vischnanca: Chegl è igl project tgi la Surmirana Patricia Scarpatetti ò scumanzo avant dus onns a Monte Grande an Honduras. Las tgesas en prontas ed avant en mez onn ò Patricia Scarpatetti (43) pudia surdar las clavs allas ampremas famiglias. Per cumparagler: tenor carta chinta la vischnanca da Brinzauls radond 100 tgesas.

Huricans on destrua 6000 tgesas

Per declarar igl project gigantic da Patricia Scarpatetti ègl da far en pass anavos: Igl november 2020 on dus huricans inundo parts da Honduras. Prest en mez milliun persungas on gia da bandunar lour tgesas, e var 6000 tgesas en neidas destrueidas. Chegl è sto igl intent per Patricia Scarpatetti e sia fundaziun «Yo quiero ser...» (varda box) da davantar activ. Ella ò cumpro igl onn 2022 en taragn da radond 55 000 m² a Monte Grande, ò biagia 104 tgesas, installo en sistem dad ava persu cun canalisaziun ed en sistem cun ava da beber, electricitad ed ena serenera. E bung en onn pi tard en las ampremas famiglias scasadas ainten lour nova tgesa.

Tgesas da China – la gronda sfeida

Schi simpel e sainza obstachels n'è igl project dallas 100 tgesas tgi sa nomna «Unión y Esperanza» dantant betg sto. «Ja na fiss betg stada bunga da far chegl suletta. Igl mies om Juan Carlos ò perche gl'antier project ed ia va fatg la contabilitad», rachinta Patricia Scarpatetti.

Egna dallas grondas sfeidas seia stada las «tgesas da China» – en project da pilot. Treis containers cun 14 tgesas prefabricadas – «per montar an terma d'en de» – tg'en arrivos la fegn 2022. «Chels containers eran scu en scarnoz da surprasas. Ed i geva gl'amprem betg da metter ansemen chellas tgesas.» Oz stattan las 14 tgesas chinasas, cun l'egna u l'otra optimaziun. Igl è pero sto igl intent per Pa-

tricia Scarpatetti e sies om da midar sen la moda da biagier convenziunala. Dantant, ni ella ni sies om tg'è schurnalist, èn digl fatg. «Nous vagn schon gia sustign dad inschigniers ed architects», dei ella modesta.

Pi impurtanta seia stada la controlla: «Nous vagn surdo la lavour a firmas indigenas, pero igl material vagn nous cumpro, schiglio vessigl cugliuno e fatg gudogn. Mies om fascheva tabellas dad Excel e chintava or, quants blocs, quant cement, fier etc. tgi dovra per ena tgesa.» An «purziuns» da diesch tgesas cumpravon els igl material e surdavan la lavour per aveir la controlla. La corrupziun seia la raschung tgi varsaquants projects digl stadi na seian betg terminos.

Lavour da selecziun famiglias

Pigl mument en 54 tgesas occupadas, resp. 50 tgesas anc veidas. «La lavour antscheva pir ossa», dei Patricia Scarpatetti. La gronda sfeida seia la selecziun tgi ena luvranta sociala surpeggia. Pia, tge famiglias tgi valan scu «famiglia adattada»: aveir unfants sot 15 onns, esser pertutgeidas digls huricans u las consequenzas da chels, esser povers, aveir nign possess e betg precastiias. «Honduras ò nov milliuns abitants ed abitants e passa 80 per tschent en fitg povers. Schi te regalas ena tgesa ast mellas tgi vottan, chegl è fitg cumplitgia. Te ast da selecziun las dregtas persungas per tg'igl veiver ansemen funcziunescha.»

Regaladas vignan las tgesas cun ena surfatscha da 40 m² betg all'antschatta, mabagn las famiglias abiteschan gl'amprem tschintg onns sen «prova». «Els la pon pero betg vender e la tgesa vo da generaziun tar generaziun. La cunvigna è tg'els veivan tot normal e lavouran. Els n'on betg da paer tschains, pero l'electricitad e taglias communalas.»

Cac e flours – scu ainten mintga vischnanca

Chegl seia ossa scu ena pitschna vischnanca, manegia Patricia Scarpatetti. I

Patricia Scarpatetti (dretg), sies om Juan Carlos Rivera e Fabricia Osorio, la luvranta sociala tgi selecziunescha las famiglias.

dat ena suprastanza e differents comites: ava, electricitad, rusment, festas. «Ed uschia ò mintgign e mintgigna sia responsablada. Nous scu fundaziun sustign, pero igl mintgade ò da funcziunar tranter els. E scu tg'igl è ainten ena vischnanca, i dat carplinas schi egn n'ò betg piglia ansemen igl cac digl tgang u schi en unfant è zappo sen las flours dalla vaschigna.»

1,3 milliuns francs

Durant igl discurs cun la FMR sa regorda Patricia Scarpatetti a chel mument curt avant Nadal igl onn passo cura tg'ella ò pudia surdar allas ampremas famiglias lour tgesas: «la va anc ossa pel-gagligna. Els on bargia e detg tgi uschia ensatge bel na vegl anc mai via. Chegl è ia a fons.»

20 onns è la Surmirana ossa gio a Honduras. «All'antschatta vev ia l'impressiun tg'ia saptga midar igl mond. Ia va gia d'acceptar tgi chegl n'è betg pusse-

bel. Pero chel mument tgi on nigra speranza ainten la veta ins so dar chel tgatsch e deir: fasche anavant, i vign schon bung.»

Patricia Scarpatetti renda pero attent, tgi chegl geia angal cun sustign dalla Svizra. «Igl antier project ò custo 1,3 milliuns francs. Chegl è sto pussebel da finanztgier cugl sustign da donatours svizzers.» Sur stad – cura tg'igls sies treis unfants on vacanzas – turna la Surmirana mingamai per seis emdas an Svizra. «Ja viset igls gronds donatours, fatsch preschentaziuns e fundraising.»

Proxim project: la scola

Antschet igl sies angaschi pigls povers e cunzont igls unfants ò Patricia Scarpatetti avant passa 15 onns cun sia tgesa d'unfant. Tschintg onns pi tard ò ella avert en center da furnaziun. Ed ossa igl project dalla vischnanca. «Nous ischan betg carschias, ia va simplamaintg anc fatg

Patricia Scarpatetti e «Yo quiero ser...»

Patricia Scarpatetti (43) è carscheida se a Salouf e Cunter. Siva da sia scolaziun scu scolasta primara è ella eida a Honduras per far en sarvetsch voluntari ainten en asil d'unfants. Siva da chella experientscha è ella turnada puspe a Honduras ed ò fundo igls onns 2008–2010 aint igl martgea San Pedro Sula en'atgna tgesa d'unfant «Yo quiero ser...», uschia scu tgi er la fundaziun sa nomna. Lò veiva ella cun sies om Juan Carlos Rivera e sies treis unfants (14, 4, 2 onns) e tgira anfignen oz var 40 unfants tranter 0 e 18 onns cun biografias tragicas an l'America digl Sid. (fmr/sab)

chegh vetiers.» Damai, suonda mintga tschintg anfignen diesch onns en nov project? – «Ea», dei Patricia Scarpatetti cun en reir, «i vignan angal adegna pi gronds.»

En nov project è dantant gio ossa sen meisa: La scola. La raschung è tgi la scola publica vischinanta n'ò betg plaz per 96 unfants dalla «vischnanca» da Patricia Scarpatetti. Provisoricamaintg en treis tgesas neidas transfurmadas an ena scola. «Schi tot las tgesas en occupadas vagn nous 200–250 scolaras e scolaras.» Pigl mument rimna la fundaziun daners per la scola tgi vign a custar 190 000 francs.

Siva duess suandar en pitschen center medicinal ed en center da furnaziun. «L'educaziun è igl pi impurtant», dei Patricia Scarpatetti, «angal uschia savain sa piglier els or dalla povradad. Igl amprem pass è fatg, ossa vaina da cuntinuar.»

Ossa on igls unfants la pussebladad da giuier dafora. Els dereivan da lis privlous cun bandas noua tgi chegl n'era betg pussebel.

Impressiun dalla scasada dallas ampremas famiglias igl december 2023. Agl pignoul da Nadal ò mintgign pudia metter sia cula e sies giaveisch.

L'inauguraziun digl project dallas 100 tgesas a Honduras.